

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΡΑΨΑΝΙΩΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΛΑΙΩΝΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η δράση του ραψανιώτη αγωνιστή του 1821 Αναστασίου Ελαιώνας (Ραψάνη 1782-Ναύπλιο 1852) ήταν σχεδόν άγνωστη μέχρι σήμερα. Όσα λίγα γνωρίζαμε γι' αυτόν τα οφείλουμε, κυρίως, στον Νικόλαο Κασομούλη, ο οποίος, στα *Ενθυμήματά* του, αναφέρεται εκτός των άλλων και στην καταγωγή του, καθώς τον χαρακτηρίζει Ραψανιώτη.¹ Μία ανέκδοτη επιστολή, όμως, του Αναστασίου Ελαιώνας προς τον Ιωάννη Κωλέττη, με ημερομηνία 24 Μαρτίου 1826,² την οποία πρόσφατα μου έθεσε υπόψη ο Κώστας Σπανός, μου έδωσε την αφορμή να ενδιαφερωθώ και να ερευνήσω τη δράση του κατά την Επανάσταση του 1821. Η επιστολή αυτή, στην οποία ο Αναστάσιος Ελαιών παρακαλεί τον Ιω. Κωλέττη να φροντίσει ώστε να λάβει από τη Διοίκηση το υπόλοιπο των οφειλομένων χρημάτων, είναι χαρακτηριστική για τη συμμετοχή του στην Επανάσταση. Σε ένα άλλο έγγραφο, με ημερομηνία 23 Ιανουαρίου του έτους 1828, το οποίο εντόπισα στο περιοδικό *Μακεδονικά*,³ ο Αναστάσιος Ελαιών, ως πληρεξούσιος των κατοίκων της περιοχής του Ολύμπου, και δύο ακόμη πληρεξούσιοι της αυτής περιοχής απευθύνονται στον Ιωάννη Καποδίστρια και ζητούν την παρέμβασή του προκειμένου να συμπεριληφθεί και ο Όλυμπος στις περιοχές οι οποίες θα απελευθερώνονταν. Είχε προηγηθεί, βέβαια, μία άλλη επιστολή προς τους ανωτέρω πληρεξούσιους από τη Σκόπελο, με ημερομηνία 3 Ιανουαρίου 1828,⁴ από τέσσερις

1. «Ἐδωσεν (ὁ Δ. Ὑψηλάντης) τὰς διαταγὰς εἰς τὸν Σάλαν. Τὸν ἀκολούθησαν ἀπὸ τοῦς περὶ τὸν Ὑψηλάντη ἐπιτελεῖς: Ὁ Βλαχάκης Γεώργιος, ὁ Κανούσης Νικόλαος, ὁ Στεφανῆς Σκυλίτζης, ὁ [Ἄναστ.] Ελαιών (Ραψανιώτης)- ἀκολούθησεν μόνος του ὡς ἰατροχειροῦργος- ὁ Παγκαλάκης Τζιώτης· οὗτοι ὅλοι εὐρίσκοντο εἰς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑψηλάντη». Βλ. Νικόλαος Κ. Κασομούλης, *Ενθυμήματα Στρατιωτικά της Επανάστασης των Ελλήνων 1821-1833*, εισαγωγή και σημειώσεις υπό Γιάννη Βλαχογιάννη, Αθήναι 1939-1942, Α, 163. Ὅσον αφορά την καταγωγή του Ελαιώνας από τη Ραψάνη δεν έχουμε άλλη πληροφορία πλὴν αυτής του Κασομούλη. Η άποψη αυτή, φυσικά, ενισχύεται και από το γεγονός ότι φέρει το πατριδωνύμιο Ολύμπιος. Βλ. *Αιών*, φ. 1232 (Αθήναι, Πέμπτη 7.2.1852) 2: «Αποβίωσις Α. Ελαιώνας».

2. Ακαδημία, ΚΕΙΝΕ, Αρχείο Ιω. Κωλέττη (Τμήμα Ιδρύματος Τοσίτσα), φάκ. 17, αρ. 162. Το έγγραφο δημοσιεύεται εδώ για πρώτη φορά.

3. Μετά τη ναυμαχία του Ναυαρίνου (1827) παρατηρήθηκε μία έντονη κίνηση από μέρους των Ελλήνων να αναζωπυρώσουν τον επαναστατικό αγώνα σε διάφορα σημεία του ελληνικού χώρου. Βλ. Στέφανος Ι. Παπαδόπουλος, «Μακεδονικά σύμμεικτα (...): 3. Προσπάθειες μακεδόνων οπλαρχηγών για την αναζωπύρωση του επαναστατικού αγώνα στη Μακεδονία (1827-1828)», *Μακεδονικά*, 6 (Θεσσαλονίκη 1965) 152-172.

4. ΓΑΚ, Γενική Γραμματεία περιόδου Καποδίστρια, φάκ. 1, αρ. 49/3.1.1828. Το έγγραφο αυτό δημοσίευσε ο Στέφανος Ι. Παπαδόπουλος (ό. π., σ. 164-167), με φιλολογική αποκατά-

σημαντικούς μακεδόνες οπλαρχηγούς, με την οποία αυτοί εκθέτουν την τραγική κατάσταση στην οποία περιήλθαν οι ίδιοι με τις οικογένειές τους και τους υπενθυμίζουν το πάγιο αίτημά τους προς την κυβέρνηση για τη μεταφορά στη Νότια Ελλάδα των οικογενειών των αγωνιστών, προκειμένου οι ίδιοι να συμμετάσχουν σε μία ενδεχόμενη επαναστατική κίνηση. Ζητούν, μάλιστα, να τους εξασφαλίσουν μία μικρή γολέτα.

Το έγγραφο, όμως, το οποίο προκαλεί πολύ ενδιαφέρον, είναι μία εκτεταμένη νεκρολογία για τον Αναστάσιο Ελαιώνα, η οποία δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Αιών*, στις 7 Φεβρουαρίου του έτους 1852, οχτώ μέρες μετά το θάνατό του στο Ναύπλιο, με τίτλο «Αποβίσις Α. Ελαιώνος», από την οποία αντλούμε πολλές πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση του.⁵ Τα τέσσερα αυτά έγγραφα σχολιασμένα καθώς και ένα ακόμη απόσπασμα από έγγραφο του Εκτελεστικού, με ημερομηνία 17 Ιανουαρίου του 1823,⁶ στο οποίο ο Ελαιών εμφανίζεται ως γραμματέας του Εκτελεστικού, μαζί με άλλα στοιχεία για τη ζωή του παραθέτουμε στην παρούσα μελέτη.

Η ΖΩΗ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΛΑΙΩΝΟΣ

Προκειμένου να προσδιορίσουμε το έτος της γέννησής του, λόγω έλλειψης άλλων στοιχείων, είμαστε αναγκασμένοι να στηριχθούμε στη νεκρολογία, που προαναφέραμε. Το 1852, λοιπόν, που είναι το έτος του θανάτου του, ο Αναστάσιος Ελαιών ήταν εβδομήντα ετών.⁷ Γεννήθηκε, επομένως, γύρω στο 1782 στη Ραψάνη,⁸ σε μία εποχή οικονομικής και πνευματικής ακμής της ιστορικής κοινότητας.⁹ Ασφαλώς, το συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον συνετέλεσε στο να αποκτήσει ανώτερη μόρφωση, όπως αυτό, τουλάχιστον, αποδεικνύουν τα αξιώματα τα οποία έλαβε κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του στην Επανάσταση του 1821, αλλά και αργότερα. Έτσι, προεπαναστατικά, εργάστηκε στην Κωνσταντινούπολη ως τραπεζίτης,¹⁰ ενώ, μετά την Επανάσταση, τοποθετήθηκε πρώτα ειρηνοδίκης της Ναυπλίας και στη συνέχεια, το 1841, διορίστηκε δεύτερος συμβολαιογράφος στην ίδια περιοχή.¹¹ Δεν γνωρίζουμε, βέβαια,

σταση του κειμένου και ελάχιστες παραναγνώσεις, οι οποίες επισημαίνονται παρακάτω, στην έκδοση του πρωτοτύπου.

5. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

6. ΓΑΚ, Αρχείο Αγώνος / Εκτελεστικόν, φάκ. 2, αρ. 2/17.1.1823.

7. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

8. Βλ. παραπάνω τη σημ. 1.

9. Η Ραψάνη, όντως, την περίοδο αυτή παρουσιάζει ζηλευτή οικονομική και πνευματική ανάπτυξη. Από τα μέσα, περίπου, του 18ου αι. διαθέτει ελληνικό σχολείο, τη Σχολή της Ραψάνης, ενώ την ίδια εποχή, με πρωτοβουλία του επισκόπου του Πλαταμώνος και Λυκοστομίου Διονυσίου Μιχαήλ, ιδρύεται και η *Συντροφία* των ραψανιωτών εμπόρων. Βλ. Βασίλης Παρίσης, «Η Σχολή της Ραψάνης (1750-1833)», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 5 (1983) 81-85· Θανάσης Δουμακής, «Η Συντροφία των ραψανιωτών εμπόρων, στα τέλη του 18ου-αρχές του 19ου αιώνα», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 57 (2010) 189-192.

10. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

11. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2. Βλ. ακόμη το υπ' αρ. 11/31.5.1841 *ΦΕΚ*, όπου διαβάζουμε:

αν η μετάταξή του, από τη θέση του ειρηνοδίκη στη θέση του συμβολαιογράφου, αποτελούσε για τον ίδιο ένα είδος υποβάθμισης. Πάντως, τη δεύτερη αυτή ιδιότητά του βεβαιώνει και ο προϊστάμενος των ΓΑΚ, Αρχαία Ν. Αργολίδας Δημήτριος Γεωργόπουλος.¹²

Σύμφωνα με τον Κασομούλη, το φθινόπωρο του 1821 ο Αναστάσιος Ελαιών βρέθηκε στην Πελοπόννησο προσφέροντας τις υπηρεσίες του στον Δημήτριο Υψηλάντη, τον οποίο ακολούθησε «μόνος ως ιατροχειρουργός».¹³ Η ιδιότητά του αυτή, όμως, ελέγχεται για την ορθότητά της, καθώς δεν επιβεβαιώνεται από άλλη πηγή. Ενδεχομένως να είχε κάποιες γνώσεις πρακτικής ιατρικής και αυτό ίσως να συνετέλεσε στο να του αποδοθεί ο ανωτέρω χαρακτηρισμός. Γενικά ο Ελαιών, όπως σημειώνει ο Κασομούλης, ήταν άτομο με «πολλές αρετές, γνώσεις και τιμιότητα».¹⁴ Η αγνότητα, η τιμιότητα και η φιλοπατρία του, άλλωστε, επιβεβαιώνονται και από τη νεκρολογία, που προαναφέραμε.

Η συμμετοχή του, τώρα, στην Επανάσταση είναι δεδομένη. Στη νεκρολογία του αναφέρεται ότι ήταν «μέτοχος του μυστηρίου της Επαναστάσεως».¹⁵ Σημαίνει αυτό άραγε ότι ήταν μέλος της Φιλικής Εταιρείας; Είναι πολύ πιθανό. Στον *Κατάλογο μελών της Φιλικής Εταιρείας* του Παναγιώτη Σέκερη αναζητήθηκε, αλλά δε βρέθηκε το όνομά του.¹⁶ Ούτε αυτό πάλι αποκλείει την περίπτωση να ήταν μέλος της Φιλικής

«Διά τοῦ ἀπό 19 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. Β. Διατάγματος, ἀπεφασίσθησαν τά ἑξῆς: ὁ κ. Α. Ἐλαιών ειρηνοδίκης Ναυπλίας διωρίσθη δεύτερος συμβολαιογράφος Ναυπλίας, ὁ δέ Κ. Θεοδοσιάδης διωρίσθη ειρηνοδίκης Ναυπλίας (...). Ευχαριστώ τον Γιώργο Μπλάντα που έθεσε υπόψη μου την ανωτέρω πληροφορία.

12. Η πληροφορία αυτή, την οποία μου παρέσχε τηλεφωνικά ο Δημήτριος Γεωργόπουλος, τον οποίο και ευχαριστώ, βασίζεται σε συμβόλαια των ετών 1841-1848, σύμφωνα με τα οποία ο Αναστάσιος Ελαιών, το ανωτέρω χρονικό διάστημα, ασκούσε το επάγγελμα του συμβολαιογράφου, κατοικούσε στην περιοχή της Πρόνοιας του Ναυπλίου και το γραφείο του βρισκόταν στην οδό Αγίου Γεωργίου, με αριθμό οικίας 231, ιδιοκτησίας Γ. Μ. Αντωνόπουλου. Τα συμβόλαια αυτά προέρχονται από τα Αρχαία του Δήμου Ναυπλίου και έχουν μεταγραφεί από τον ιστοριοδίφη Τάκη Μαύρο. Σήμερα βρίσκονται στο Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα.

13. Νικόλαος Κ. Κασομούλης, *ό. π.*, τ. Α, 163.

14. Σύμφωνα με τον Κασομούλη, ο Ελαιών «μι' ὄλας τὰς ἀρετάς, γνώσεις και τιμιότητα, εἶχε τό ἐλάττωμα νά προβαίνει ἀργά εἰς τό ἔργον του»· ἀκόμη: «ἀγαποῦσεν νά παρουσιάζεται πάντοτε ἐνδεδυμένος καλά καί σταφνισμένος· πολλάκις εὐρέθη εἰς τόν κοιτῶνα του, ὅταν ἐπήγαιναν φίλοι εἰς ἐπίσκεψίν του, νά στολίζεται εἰς τόν καθρέπτην, νά διορθῶνῃ τά μαλλιά του, νά βουρτζίζει τά ρούχα του, καί οἱ φίλοι νά περιμένουν». Τον Απρίλιο, μάλιστα, του 1828 ο Ελαιών συνεργαζόμενος στη Φροντιστηριακή Επιτροπή με τον Ιω. Γκούστη και τον Αθ. Καστανά, θέλοντας να βάλει τάξη στο Ταμείο του στρατεύματος, καθυστέρησε επί 8 μέρες την πληρωμή των στρατιωτών, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί αναταραχή στην Δ' Χιλιάρχη. Βλ. Ν. Κασομούλης, *ό. π.*, τ. Γ', 88-89.

15. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

16. Βαλέριος Γ. Μέξας, *Κατάλογος των μελών της Φιλικής Εταιρείας (αρχείο Σέκερη)*, Αθήναι 1937.

Εταιρείας, καθώς είναι αδύνατο να συμπεριλάβει όλα τα μέλη της. Από την πρώτη στιγμή της έκρηξης της Επανάστασης, όμως, βρέθηκε στην Πελοπόννησο και μάλιστα στο πλευρό του Δημητρίου Υψηλάντη,¹⁷ όπως προαναφέραμε, τον οποίο και βοήθησε. Έτσι το καλοκαίρι του 1825, φρόντισε να του εξασφαλίσει 100, περίπου, ολύμπιους οπλοφόρους, οι οποίοι πήραν μέρος μαζί του στη μάχη των Μύλων (12-13 Ιουλίου 1825), όπως αναφέρει ο Ν. Σπηλιάδης: «Εφρόντισε και ὁ Ἀναστάσιος Ἐλαιῶν διὰ τὴν προσωπικὴν τοῦ Ὑψηλάντου ἀσφάλειαν καὶ τὸν προὐμήθευσεν ἑκατὸν περίπου Ὀλυμπίους, νὰ τὸν χρησιμεύσωσιν εἰς ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα. Οἱ δὲ στρατιῶται οὗτοι ἔφθασαν τὸ ἑσπέρας εἰς Μύλους, καὶ τὸ πρωὶ ἔφάνη ὁ ἔχθρὸς εἰς τὸ Κιβέρι».¹⁸

Στην Πελοπόννησο ἔδρασε, αρχικά, ως γραμματέας του Εκτελεστικού.¹⁹ Αυτό επιβεβαιώνεται και από ένα έγγραφο με ημερομηνία 17.1.1823, το οποίο υπογράφει ο αντιπρόεδρος του Εκτελεστικού Ιω. Ορλάνδος και το οποίο δημοσιεύουμε. Στο έγγραφο αυτό, στο οποίο εμφανίζεται ως γενικός γραμματέας του Εκτελεστικού, λαμβάνει το ποσό των 150 γροσίων, ως μισθό για την υπηρεσία που πρόσφερε.²⁰ Την περίοδο αυτή κατοικεί στο Ναύπλιο, όπως αυτό βεβαιώνεται στην απογραφή του Ναυπλίου του έτους 1825.²¹ Ζει μόνος του και, από τα μέχρι τώρα στοιχεία που συγκεντρώσαμε, δεν προκύπτει ότι δημιούργησε οικογένεια.

Δε γνωρίζουμε, βέβαια, τη στάση που κράτησε κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου (1823-1825). Το πιθανότερο είναι ότι παρέμεινε ουδέτερος, καθώς ήταν άτομο ήπιων τόνων. Η προσκόλλησή του, άλλωστε, στο πλευρό του Δημ. Υψηλάντη τον βοήθησε, ώστε να αποφύγει την εμπλοκή του στις εμφύλιες διαμάχες. Από την επιστολή του, τώρα, προς τον Ιωάννη Κωλέττη (24 Μαρτίου 1826), την οποία δημοσιεύουμε,²² με την οποία του ζητεί να παρέμβει για την εξασφάλιση του οφειλόμενου ποσού των 100 γροσίων, αντιλαμβανόμαστε ότι είχε στενή συνεργασία μαζί του. Τα οφειλόμενα χρήματα, προφανώς, προέρχονται από τη συμμετοχή του στο σώμα του Ιω. Κωλέττη, το οποίο, ως γνωστό, πήρε μέρος μαζί με τους Θεσσαλομακεδόνες στην αποτυχημένη επιχείρηση εναντίον των Οθωμανών στο Ταλάντι (Αταλάντη), τον Νοέμβριο του 1826.²³ Από το άλλο μέρος, η συνεργασία του με τον Ιω. Κωλέττη, ο οποίος την περίοδο αυτή είχε αποκτήσει μεγάλη πολιτική δύναμη,²⁴ δείχνει ασφαλώς και τη δική

17. Ν. Κασομούλης, *ό. π.*, τ. Α, 163.

18. Ν. Σπηλιάδης, *Απομνημονεύματα*, Αθήνησιν 1852, Β', 331. Το Κιβέρι είναι παραλιακό χωριό του νομού της Αργολίδας και απέχει 15 χιλμ. από τους Μύλους.

19. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

20. Εκτός του Ελαιώνα, αναφέρονται και τέσσερα ακόμη ονόματα γενικών γραμματέων του Εκτελεστικού. Βλ. περισσότερα στη σημείωση 33.

21. Χρ. Ρέππας, «Τριανταέξι Θεσσαλοί στη γενική απογραφή του Ναυπλίου του 1825», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 16 (1989) 146-147.

22. Στην επιστολή αυτή, μάλιστα, εμφανίζεται ότι βρίσκεται σε περίοδο ανάρρωσης, δεν αναφέρει, ωστόσο, την ασθένεια από την οποία έπασχε.

23. Απόστολος Βακαλόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1826. Τα πολεμικά γεγονότα», *ΙΕΕ*, 12 (Αθήναι 1975) 426.

24. Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου (1823-1825), ο Ιω. Κωλέττης (Συρράκο

του αναβάθμιση στα πολιτικά πράγματα του τόπου.

Αυτό, ακριβώς, φαίνεται καλύτερα τα αμέσως επόμενα χρόνια, κατά τα οποία ο Ελαιών έπαιξε ακόμη πιο ενεργό ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις. Έτσι, από τη νεκρολογία του πληροφορούμαστε ότι το 1827 ήταν μέλος της Λογιστικής Επιτροπής,²⁵ αλλά και έπαρχος.²⁶ Ο Κασομούλης πάλι αναφέρει ότι στις 16 Ιουνίου του 1828 ο Ιω. Καποδίστριας, αναγνωρίζοντας τις ικανότητές του, τον διόρισε μέλος της «Φροντιστηριακής Επιτροπής του Στρατεύματος», μαζί με τον Ιωάννη Γκούστη και τον Αθανάσιο Καστανά. Τον πρώτο, δηλαδή τον Ελαιώνα, όρισε υπεύθυνο διά το «χρηματικόν», το δεύτερο διά το «υλικόν» και τον τρίτο διά «τας θροφάς».²⁷ Στη νεκρολογία, βλέπουμε ότι ο Ελαιών κατείχε τη θέση του ταμιά στο στρατόπεδο της Ανατολικής Ελλάδας «επί του αιοιδίμου Δ. Υψηλάντου στρατάρχου»,²⁸ ο οποίος ανέλαβε την οργάνωση των ελληνικών δυνάμεων στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα, το καλοκαίρι του 1828.²⁹ Προφανώς, πρόκειται για την ίδια θέση.

1780/1784 - Αθήνα 1847) τάχθηκε με το μέρος του Γεωργίου Κουντουριώτη. Στη νέα κυβέρνηση, η οποία συγκροτήθηκε, ανέλαβε τη στελέχωση του στρατεύματος. Στη διαμάχη με τους «στρατιωτικούς», οι δυνάμεις της Διοίκησης του Κρασιδίου, επονομαζόμενες κυβερνητικές, νίκησαν εύκολα τον στρατό του Κολοκοτρώνη επιβάλλοντας την εξουσία των Κουντουριώτη - Μαυροκορδάτου - Κωλέττη. Βλ. Ιωάννης Γιαννόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1823. Τα πολιτικά γεγονότα», *IEE*, 12 (1975) 308-311' Δέσποινα Κατηφόρη, «Η Επανάσταση κατά το 1824. Τα πολιτικά γεγονότα», *IEE*, 12 (1975) 324-335' Απόστολος Βακαλόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1825. Τα πολιτικά γεγονότα», *IEE*, 12 (Αθήνα 1975) 373-375.

25. Η Λογιστική Επιτροπή ήταν Σώμα του Πανελληνίου, η οποία συνέταξε τη δεύτερη έκθεση εσόδων από την πρώτη περίοδο της Επανάστασης έως το τέλος της Αντικυβερνητικής Επιτροπής. Η έκθεση αυτή υποβλήθηκε στην Δ' Εθνική Συνέλευση του Άργους (18 Ιουλίου 1829). Βλ. Τάσος Λιγνάδης, «Τα οικονομικά της Επανάστασης από το 1821 έως το 1827», *IEE*, 12 (1975) 606.

26. Έπαρχος' ο πολιτικός διοικητής μιας επαρχίας. Οι έπαρχοι διορίζονταν από την κεντρική Διοίκηση και είχαν, κυρίως, την ευθύνη για την είσπραξη των φόρων. Δε γνωρίζουμε, όμως, σε ποια περιοχή τοποθετήθηκε ως έπαρχος ο Αναστάσιος Ελαιών.

27. «Μεταθέσας δέ (δηλαδή ο Ιω. Καποδίστριας) καί τόν [ύποφροντιστήν] Παπαλουκάν, ὅστις ἦτον σύμφωνος μέ τόν Γ. Κίτζιου, διώρισεν τήν 16 Ἰουν. Φροντιστικήν ἐπιτροπήν [τοῦ Στρατοῦ] καί μέλη αὐτῆς τόν Κον [Ἀναστ.] Ἐλαιών (...).». Βλ. Νικόλαος Κασομούλης, ὁ. π., τ. Γ, 83. Η Φροντιστηριακή Επιτροπή του Στρατεύματος της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, όπως και η αντίστοιχη της Δυτικής Στερεάς, υπαγόταν στο Γενικόν Φροντιστήριον, το οποίο δημιουργήθηκε από τον Ιω. Καποδίστρια, τον Μάρτιο του 1828. Βλ. Αλ. Δεσποτόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1828. Η οργάνωση του στρατού και του στόλου», *IEE*, 12 (1975) 489.

28. Αιών, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

29. Το καλοκαίρι του 1828 ο Δημήτριος Υψηλάντης, διορισμένος στρατάρχης από τον Ιω. Καποδίστρια, ανέλαβε την οργάνωση των ελληνικών δυνάμεων στην Ανατολική Στερεά. Τον επόμενο χρόνο, με συντονισμένες ενέργειες, κατόρθωσε, τελικά, να επιφέρει μεγάλη νίκη επί των οθωμανικών δυνάμεων στη μάχη της Πέτρας Βοιωτίας (13.9.1829). Βλ. Νικόλαος Κασομούλης, ὁ. π., τ. Γ, 223-230' Στέφανος Παπαδόπουλος, «Η τελευταία περίοδος του Αγώνος στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα», *IEE*, 12 (1975) 529-535.

Την ίδια περίοδο φαίνεται ότι το ενδιαφέρον του στράφηκε, εκτός των άλλων, στην ικανοποίηση αιτημάτων των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του Ολύμπου, με την ιδιότητα του πληρεξουσίου, όπως αυτό καταδεικνύεται από τις δύο επιστολές τις οποίες δημοσιεύουμε. Είναι η εποχή κατά την οποία ο Ελαιών, μέσω της σχέσης του με τον Δημήτριο Υψηλάντη, συνδέθηκε με τον Ιω. Καποδίστρια και έτσι αναβαθμίστηκε ο ρόλος του. Είχε, λοιπόν, τη δυνατότητα να ασκήσει επιρροή στον ίδιο τον κυβερνήτη και αυτό το γνώριζαν οι οπλαρχηγοί του Ολύμπου, γι' αυτό και ζήτησαν την παρέμβασή του, στην προσπάθειά τους να απελευθερωθούν μαζί με τη Νότια Ελλάδα.³⁰ Και ο Ελαιών, ανταποκρινόμενος στην επιθυμία τους, για δικαίωση των αισθημάτων τους, απέστειλε την από 23 Ιανουαρίου 1828 επιστολή στον Καποδίστρια, με την οποία του γνωστοποιούσε τα αιτήματά τους. Την επιστολή συνυπέγραψε με δύο ακόμη πληρεξουσίου.

Ο Ελαιών συνέχιζε να προσφέρει, με αμείωτη ένταση, τις υπηρεσίες του στην πατρίδα και το επόμενο διάστημα έτσι πήρε μέρος στην Ε' Εθνοσυνέλευση του Άργους (17 Μαρτίου-5 Δεκεμβρίου 1831) ως εκπρόσωπος των παροικούντων στη Σκόπελο, Σκιαθό και Σύρο Θεσσαλομαγνήτων και Ολυμπίων.³¹ Μετά το τέλος της Επανάστασης εγκαταστάθηκε μόνιμα πια στο Ναύπλιο, όπου και διόριστηκε ειρηνοδίκης έως το 1841 και ακολούθως συμβολαιογράφος, όπως προαναφέραμε. Το 1848,³² όμως, αποσύρθηκε από την ενεργό δράση, καθώς ήταν ήδη 68 ετών. Τέσσερα χρόνια αργότερα (1852) έκλεισε τον κύκλο της εβδομηντάχρονης ζωής του.

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

1ο/17.1.1823

<i>Γενικοί: Γραμματείς:</i> ³³	<i>Δευτερευόντως</i>	2
200: Θεοτόκης	Βούλπης:	150
100: Λιούπας	Του Ναυτικού:	130
200: Βιζούλας	Απραντής:	100

30. Βλ. Στ. Παπαδόπουλος, «Μακεδονικά σύμμεικτα...», *ό. π.*, σ. 167.

31. Ο αριθμός των θεσσαλών εκπροσώπων που ορίστηκε για την Ε' Εθνοσυνέλευση του 1831 ήταν έξι πληρεξούσιοι. Βλ. Μιχάλης Παπαμιχαήλ, «Οι Θεσσαλοί πληρεξούσιοι των Δ' και Ε' Εθνοσυνελεύσεων του Άργους (1829, 1831)», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 55 (2009) 273-286.

32. Βλ. παραπάνω τη σημείωση 12.

33. Η αριστερή στήλη περιλαμβάνει τα ονόματα των γενικών γραμματέων του Εκτελεστικού, ενώ η δεξιά τα ονόματα των δευτερευόντων προσώπων ή υπηρεσιών. Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Επιδαύρου, εκτός των γενικών γραμματέων, καθιερώθηκε και ο θεσμός του αρχιγραμματέα της Επικρατείας, θέση την οποία κατέλαβε ο Θεόδωρος Νέγρης. Με το Σύνταγμα που ψηφίστηκε από τη Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους (29 Μαρτίου-18 Απριλίου 1823), ο θεσμός αυτός αντικαταστάθηκε από τον γενικό γραμματέα. Βλ. Ιωάννης Γιαννόπουλος, *ό. π.*, σ. 298.

100:	Παπαλεξόπουλος	Αθανάσιος:	100
150:	Ελεών	Κωνσταντάκης:	100
750		της Αστυνομίας:	50
		Τυπογράφος:	100
			730

750

730

1480: ἦτοι χίλια τετρακόσια ὀγδοήκοντα γρόσια νά δόση ὁ εὐγενέστατος βουλευ-
τῆς κύριος Χατζῆς Κυριαζῆς εἰς τόν καθένα κατά τό ἀνωτέρω σημείωμα:

Ἐν Ἐρμιόνη τῇ 17: Ἰανουαρίου: 1823

Ἰωάννης Ὁρλάνδος³⁴

Ἀντιπρόεδρος

Ἔτι ἑκατόν πενήκοντα γρόσια νά δόσητε, παντήκοντα μὲν πρὸς τόν Κ. Ἐλεών, πεν-
τήκοντα δέ πρὸς τόν Ἀθανάσιον καί πενήκοντα πρὸς τόν Κωνσταντάκην.

Ἰωάννης Ὁρλάνδος

..... Τῇ 29 Ἰανουαρ. μοί ἐμέτησεν ὁ κύριος Χ΄ Κυριαζῆς τά ὀπισθεν
γρ.(όσια) ἑκατόν πενήντα..... 150.³⁵

Ἀναστάσιος Ελαιών

ΠΗΓΗ: ΓΑΚ, Αρχείο Αγώνος, Εκτελεστικόν, φάκ. 2, αρ. 2/17.1.1823.

2ο/24.3.1826

Ἐκλαμπρότατε!

Ἐνθυμείσθε προλλαβόντως³⁶ κοιτόμενον³⁷ αὐτοῦσε³⁸ μ' εἶπατε νά στείλω τόν κύριον
Κοντουμᾶν³⁹ νά ζητήσῃ καί τά ὑπόλοιπα γρόσια ἑκατόν ὡς προαποφασισμένα ἀπό
τοῦ Σ. Σώματός σας. Τόν κύριον Κοντουμᾶν καταγινόμενον εἰς μισευμόν⁴⁰ δέν ἠμπό-
ρεσα νά ἐγγαρεύσω⁴¹ ἄφησα δέ τόν ἄνθρωπον τοῦ Πρίγκηπος.⁴² Οὗτος προχθές μ'

34. Ο Σπετσιώτης Ιωάννης Ορλάνδος, πλοιοκῆτης και πολιτικός κατά την Επανάσταση του 1821, γεννήθηκε περί τα τέλη του 18ου αιώνα. Υπήρξε πληρεξούσιος των Σπετσών στην Α΄ Εθνο-συνέλευση, διορίστηκε μέλος της Επιτροπῆς του προσωρινού πολιτεύματος, καθώς και μέλος του Εκτελεστικού (Ιανουάριος του 1822). Στις αρχές Ιουλίου του 1823 διορίστηκε μέλος της τρι-μελούς επιτροπῆς για τη σύναψη δανείου με τη Μεγάλη Βρετανία. Πέθανε στην Ὑδρα το 1852.

35. Τελικά, ο Ελαιών ἔλαβε μόνο τα προαποφασισμένα 150 γρόσια.

36. Προλαβόντως· προηγουμένως, πριν από λίγο καιρό.

37. Κοιτόμενον· δηλαδή ευρισκόμενον (αναφέρεται στον Ιω. Κωλέττη).

38. Αυτοῦσε· αυτού, σε αυτό το μέρος.

39. Ο Ιωάννης Κοντουμάς υπῆρξε πληρεξούσιος στη Β΄ Εθνοσυνέλευση του Ἄστρους, τον Απρίλιο του 1823, και μέλος της Οικονομικῆς Επιτροπῆς του 1828 ἐπὶ Ἰω. Καποδίστρια.

40. Μισευμός· ὁ μισεμός, η αναχώρηση.

41. Εγγαρεύω· αγγαρεύω, υποχρεώνω κάποιον να κάνει κάτι.

42. Πρίγκηπος· εννοεί τον Δημήτριο Υψηλάντη.

ἐμήνυσεν ὅτι ἐδόθη διαταγή πρὸς ἐκπλήρωσιν, ἀλλὰ τὸ ταμεῖον⁴³ ἐρωτηθὲν εὐρέθη χωρὶς τὴν ῥητὴν Διαταγὴν. Σύγγνωτε, Ἐκλαμπρότατε, ἄν πάλιν ἡ ἀναδρομὴ⁴⁴ μου πρὸς τὴν καλωσύνην Σας καὶ συντρέξατε παρακαλῶ μὲ τὴν συνήθη καλοκαγαθίαν Σας. Τὰ τῆς ὑγείας μου κατ' ὀλίγον, ὀλίγον προβαίνουνσι εἰς τὸ κρεῖττον καὶ δὲν ἀνακόπτει τὴν πρόοδον τῆς τελείας ἀναρρώσεώς μου, ἀμῆ⁴⁵ ἢ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων.⁴⁶ Ἐχετέ με, παρακαλῶ, εἰς τὴν ἐνθήμεσιν καὶ εὐνοιᾶν Σας ὡς προσκυνῶν ἐξαμένω μὲ τὸ καθήκον σέβας.⁴⁷

Ἄργος τῆ

24 Μαρτίου 1826

Προθυμότατος
Ἀναστάσιος Ἐλαιῶν

ΠΗΓΗ: Ακαδημία, KEINE, Αρχεῖο Ἰω. Κωλέττη (Τμήμα Ἰδρύματος Τοσίτσα), φάκ. 17, αρ. 162.

3ο/3.1.1828⁴⁸

Πρὸς τοὺς τιμιωτάτους κυρίους
Κύριον Ἀρχήμανδρῆτην Κωνστάντιον⁴⁹
Κύριον Ἀρχήμανδρῆτην Ἀρσένιον⁵⁰
Κύριον Ἀναστάσιον Ἐλεόν
Καὶ Κύριον Ἰά(κωβ)ον Περικλέα⁵¹

43. Εννοεῖ τὸ Δημόσιο Ταμεῖο ἀπ' ὅπου ἔπρεπε νὰ ἐκταμειυθῶν τὰ οφειλόμενα πρὸς τὸν Ἀναστάσιο Ἐλαιῶνα χρήματα.

44. Αναδρομὴ ἢ ἀναφορὰ, ἢ υπενθύμιση.

45. Ἀμῆ ἄλλὰ, ὅμως, ἀλλ' ὅμως.

46. Με πολὺ διπλωματικὸ τρόπο, ὁ Ἐλαιῶν συνδέει τὴ βελτίωση τῆς υγείας του με τὴν καταβολὴ τοῦ οφειλόμενου χρηματικῆ ποσοῦ των 100 γροσίων.

47. Ἡ τελευταία φράση τῆς ἐπιστολῆς ἐκφράζει, βέβαια, τὸ βαθὺ σεβασμὸ τοῦ συντάκτη πρὸς τὸν Ἰω. Κωλέττη, ἀλλὰ ταυτόχρονα υποδηλώνει καὶ ἓνα εἶδος υποτέλειας πρὸς αὐτόν.

48. Στὴ δημοσίευση τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ δὲν προβαίνουμε σε φιλολογικὴ ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου. Τὴν ἐπισημάνση των παραναγνώσεων οφείλουμε στὸν Κώστα Σπανό.

49. Πρόκειται, μάλλον, γιὰ τὸν ἀρχιμανδρῆτὴ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ὀλύμπου Κωνστάντιον, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται σε ἓνα ἐγγράφο τοῦ 1830. Βλ. Βασίλης Κ. Σπανός, «Ἡ διαμάχη δύο μονῶν τοῦ Ὀλύμπου γιὰ ἓνα ρωσικὸ χρυσόβουλο τοῦ 1692, (1830)», *Θεσσαλικὸ Ἡμερολόγιο*, 63 (2013) 131, 135.

50. Εἶναι ὁ ἀρχιμανδρῆτὴς τῆς Ὀλυμπιώτισσας Ἀρσένιος Περραιβός, ἀδελφός τοῦ Χριστοφόρου. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ἐπανάστασης βρισκόταν στὴν Νότια Ἑλλάδα. Ἐπανήλθε στὴν Ὀλυμπιώτισσα μετὰ τὸ 1830 καὶ ἀναφέρεται ὡς ἠγούμενός τῆς τὰ ἔτη 1838 καὶ 1839. Βλ. Ευάγγ. Σκουβαράς, *Ὀλυμπιώτισσα*, ΚΕΜΝΕ, Ἀθήνα 1967, 160.

51. Εἶναι ἀγωνιστὴς τοῦ 1821, ἀπὸ τὸ Λιτόχωρο. Βλ. Κώστα Σπανός, «Εἰκοσιπέντε ἐγγράφα τοῦ λιτοχωρινοῦ ἀγωνιστῆ τοῦ 1821 Ἰάκωβου Περικλή Ὀλυμπίου», *Μακεδονικά*, 21 (Θεσσαλονίκη 1981) 281-308. Στὸ δημοσίευμα τοῦ Στέφανου Παπαδόπουλου (βλ. παραπάνω τὴ σημεῖωση), ἀπὸ παρανάγνωση τοῦ ὀνομά του ἀναφέρεται ὡς Ἰωάννης.

Καί προλαβόντως ἤς τὰς 22 τοῦ παρελθόντος, σὰς ἐγράψαμεν μετόν κύριον Χατζὶ Στεφανίν, ἀνθρωπὸν τοῦ Γενναίου ἀρχιγοῦ Νικολάου Γριζιότι,⁵² το οποίον λέγομεν να τό ἐλαβεται ἀσφαλός, ἐμῆς ὁμως ἕως ὥρας δεν ἐλάβαμεν καμῆαν ἀπόκρισίν σας. ἤδη δε πάλιν δέν λοιπομεν να σὰς ἠδεάσομεν. τόν ἐρχομόν μὰς ἤς Σκόπελόν τόν ἐμάθεται. ἤρθαμέν να σταθώμεν ὀλυγον διάστημα, ἐός ὥτου να φθάση ἡ ἀπόφασίς τῆς Σεβαστῆς Κυβερνίσεως, καθὼς κ(αί) πρό πολού ἠδεάσαμεν τήν Σ: Κβ:⁵³ ὅτι θέλομεν κατεβάση μέρος ἀδήνατα μέλι. κ(αί) ἀμα ὁπού ἐφθάσαμεν ἐδώ, ευρίκαμεν κ(αί) τό στρατόπεδον ἤς Τρίκαιρη σύστημένον, κ(αί) να μή στεκόμασθén ἀργή, ἐος να φθάση ἡ ἀπόκρισί σας. ἐτιμάσθημεν⁵⁴ νά πηγένομεν κ(αί) ἐμῆς να σὺναγών[ι]σθόμεν ομού με τοὺς λοιπούς σὺναδελφούς μας εἰς τον ἀγώνα τῆς πατρῆδος. λοιπόν εἰς αὐτό το ἀναμεταξή, ὅσον να ξηγήνισομεν δῆελίθη το στρατόπεδόν ἀπό τροφάς κ(αί) ἀλλὰ πολλὰ αἰτία, καθὼς τό μάρτηρουν κ(αί) ἤς οἰδηοι, κ(αι) ἐτζη ἐμῆς ἐμῆναμέν πάλιν εἰς τα ἠδία περιμένοντας τίν ἀπόκρισίν σας. κ(αί) ἐδό ὁπού κατικούμεν ὁμως ἡ ἔλλινες δέν πάβον κάθημερινῶς να κάμον ταῖς σὺνιθησμένε τοὺς κἀταχρίσις, ἐν ταυτῶ κ(αί) να φονεύονται ἀλλήλους τον. Κ(αί) μέ μεγάλιν δισαρῆσκιάν μας ἠποφέρομεν, μὰ δέν ἰποφέρεται να βλέπης κάθημερινῶς φόνους κ(αί) ἀλλὰ κακά, δότι αν ἀγαπούσαμεν κ(αί) ἐμῆς νά ἀκόλοθούμεν παρόμοια ὅς αὐτούς, δέν ἀνάχωρούσαμεν εἰς τόν Ὀλυ[μ]πον να ζοῦμεν χωρῆς, νά θέλομεν, μάλιστα να μὰς λέγον κἀπηλους (;) τοῦ ἔθνοους, πλιν διά να ἀποφήγομεν αὐτὰ ἀναχωρῖσάμε.

Διά τούτο λοιπόν να μή πολῆ λογοῦμεν, ταχίτατα τήν ἀπόκρησίν σας εἰς ὅσα σὰς ἐγράψαμεν με τόν Κύριον Ἰα: περικλέα. ἠδεάσαται τήν :Σ: Κβ: να μὰς προμηθεύση τι νά ἀκόλουθήσομεν, ἐπήδη ἐμῆς, ἠπόπτευόμεθα μήπος αὐριον, το ἔθνος ὀργισθή τοὺς ἐδό ἔλλινας διά τὰ κακά τους, κ(αί) ἠμπορή να τίχωμεν κ(αί) ἐμῆς εἰς τήν αὐτήν οργήν κ(αί) λιπούμεσθεν να ὀργισθόμεν ἀδίκος.

Ἐμάθαμεν κ(αί) τόν ἐρχομόν τοῦ κυβερνίτι μας κ(αί) μεγάλως⁵⁵ ἐχάριμεν, ὁπού μὰς ἐβοήθησεν ἡ τήχης να λάβωμεν καί ἐμεῖς τήν ἐλευθερίαν. Χρεῖα λοιπόν νά μὰς γράψετε, ἄν εἶναι ἀνάγκη νά ἐρθοῦμε κ(αί) ἐμῆς εἰς προῆπάντισίν του κ(αί) πότες εἶνε καιρός διά να ἐρθοῦμε να μὰς προμηθεύση. κ(αί) μέ τό ἀνίκον σέβας μένομε.

Τῆ 3: Ἰανουαρίου 1828 Οἱ πατριῶται Ὀλυμπῆοι

Σκόπελου

(τ. σ) Διαμαντῆς νικολάου⁵⁶

(τ. σ) γηόργης σῆρου⁵⁷

(τ. σ) Τόλιος λάζως⁵⁸

(τ. σ) Κώστας νικολάου⁵⁹

52. Εἶναι ο ἀγωνιστής του 1821 Νικόλαος Κριεζῶτης, ἀπό τα Κριεζά της Εὐβοίας.

53. Σ. Κβ' Σεβαστῆ Κυβέρνησις.

54. Στην ἐκδοση των *Μακεδονικῶν*, «ἐβιάσθημεν».

55. Στην ἐκδοση των *Μακεδονικῶν*, «μαζῖ σας».

56. Ο Διαμαντῆς Νικολάου Ολύμπιος, ἀπό την Πιερία, υπῆρξε ηγετική φυσιογνωμία της Επανάστασης του 1821. Βλ. Κώστας Σπανός, «Δεκατέσσερα ἐγγραφα των ἀγωνιστῶν Νικολάου Ολύμπιου», *Μακεδονικά*, 20 (1980) 283-306.

57. Γιώργος Σῦρος' ἀγωνιστής του 1821 ἀπό την περιοχή των Σερβίων.

58. Τόλιος Λάζος' ἀγωνιστής του 1821, μέλος της γνωστῆς κλεφταρματολικῆς οικογένειας των Λαζαίων του βόρειου Ολύμπου.

59. Κώστας Νικολάου' ἀγωνιστής του 1821 ἀπό την περιοχή του Ολύμπου, για τον οποίον δεν γνωρίζομε περισσότερα στοιχεία.

πρόσπαθήσεται διά τό γούλετάκι,
ήξεύρη ο κύριος περικλής

καγώ ο γράφεύς ασπάζομαι

[Προσθήκη στην πίσω όψη του φύλλου]

Πρός τούς τιμιώτατους συμπατριώτας μας κύριον Ἀνάστάσιον Ἐλεόν, Ἰάκ. Πε-
ρικλέα καί λοιπούς.
εἰς Αἰγίνα ἢ ὄθεν τήχουν.

ΠΗΓΗ: ΓΑΚ, Γενική Γραμματεία Καποδίστρια, φ. 1, αρ. 49/3.1.1828.

4ο/23.1.1828

Ἐπιστολή πρὸς τόν Ἰω. Καποδίστρια

Ἐξοχώτατε,

Οἱ ὄπλαρχηγοί τοῦ Ὀλύμπου ὀδηγούμενοι ἀπό προλαβόντα παραδείγματα⁶⁰ (διά
νά βάλωσι βάσιν τῆς προμηθείας τῶν ἀναγκαίων εἰς τήν ἀρετήν ἀνδρῶν
ἀποδεδειγμένων) ἠναγκάσθησαν νά καταφερθῶσιν εἰς τό ὕψος τῶν ἐγκλειομένων
ἀναφορῶν των,⁶¹ εἰς ἐποχὴν μάλιστα, καθ' ἣν ἡ ἀπελπισία προὔπαντοῦσε ἀπανταχόσε.
Ἄλλ' ἤδη, ὅτε ἡ ὑποστήριξις τῶν ἐλπίδων ἀπό τήν πατρικὴν κηδεμονίαν τῆς ἐξοχότητός
σας ἐμψυχώνει τό Πανελλήνιον, ἔπρεπε ν' ἀναφερθῶσι κατ' ἀξίαν.⁶²

Διό καί παρακαλοῦμεν θερμῶς οἱ ὑποσημειούμενοι πληρεξούσιοι των νά συγκαταβῆτε
εἰς τό ζήτημα ἀποβλέποντες καί τήν προθυμίαν τῶν ὑπέρ ἐλευθερίας καί τήν φιλαν-
θρωπίαν πρὸς τούς ἐκεῖ ἀπολλυμένους λαούς.⁶³

Ὁ κύριος Ἐιδέκερ κατὰ τό ἐγκλειστον ἀντίγραφον δεικνύει ἄκραν προθυμίαν.

Καί μέ τό βαθύτατον σέβας διαμένομεν

Ἐν Αἰγίνῃ, τήν 23 Ἰανουαρίου
1828

Εὐπειθέστατοι πολῖται
Κωνστάντιος Ἀρχιμανδρίτης⁶⁴

60. Προλαβόντα παραδείγματα' ενέργειες που προηγήθηκαν.

61. Εννοεῖ ὅτι οἱ υπογράφωντες πληρεξούσιοι τοῦ Ὀλύμπου υποβάλλουν συνημμένως τις ἀναφορές τῶν οπλαρχηγῶν τοῦ Ὀλύμπου.

62. Ἐπρεπε νά ἀναφερθῶσι κατ' ἀξίαν' εννοεῖ ὅτι οἱ πληρεξούσιοι οφείλουν νά υποβάλουν τις ἀναφορές (τῶν οπλαρχηγῶν), καθὼς ἡ ἐνέργεια αὐτή ἔχει ἰδιαίτερη ἀξία.

63. Εἰδέκερ' πρόκειται γιὰ τὸν Βαυαρὸ φιλέλληνα Karl Gustav Heideck, στρατιωτικὸ, ὁ
οποῖος τὸ 1826 ἦλθε στὴν Ελλάδα με ὀμάδα φιλελλήνων. Τὰ 1827 ἔλαβε μέρος γιὰ τὴν ἐνίσχυση
τῶν πολιορκημένων ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς υπερασπιστῶν τῆς Ἀκρόπολης. Κατὰ τὴν καποδι-
στριακὴ περίοδο διορίστηκε φρουράρχος τοῦ Ναυπλίου. Τὸ 1833 ἦλθε στὴν Ελλάδα με τὸν
βαθμὸ τοῦ υποστρατήγου, ὡς μέλος τῆς Ἀντιβασιλείας, με ἀρμοδιότητα στα στρατιωτικὰ καὶ
ναυτικὰ ζητήματα. Τὸ 1835 ἀνακλήθηκε στὴ Βαυαρία.

64. Βλ. παραπάνω τὴ σημείωση 49.

Ἀναστάσιος Ἐλεών
Ἰωάννης Περικλῆς⁶⁵

Στην πίσω όψη του φύλλου φέρει τον αριθμό 191 και τη σημείωση: Ἀρχιμανδριτης Κωνσταντιος, Ὀλύμπου πληρεξούσιοι.

ΠΗΓΗ: Στέφανος Ι. Παπαδόπουλος, «Μακεδονικά Σύμμεικτα», *Μακεδονικά*, 6 (1965) 167.

50/7.2.1852

[Η νεκρολογία του Αν. Ελαιώνος]

Ἀποβίωσις Α. Ἐλαιώνος

Ἀπεβίωσε τῆ 30 Ἰανουαρίου 1852 ἐν Ναυπλίᾳ ὁ Ἀναστάσιος Ἐλαιών, Ὀλύμπιος, ἐν ἡλικίᾳ 70 ὡς ἔγγιστα ἐτῶν. Ἄλλοτε τραπεζίτης ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ μέτοχος τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐπαναστάσεως, ἔδραμεν ὁ συμπολίτης ἡμῶν οὗτος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 1821 εἰς τό στάδιον τοῦ ἀγῶνος, φέρων ἰδίαν κατάστασιν ἱκανήν καὶ πλοῦτον μέγαν φρονήσεως σπανίας καὶ Ἑλληνισμοῦ σπανιωτέρου. Μετὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ εἶχομεν τὴν εὐτυχίαν τοῦ νά συνδεθῶμεν ἀνεκαθεν καὶ μέχρι τελευταίας πνοῆς διὰ τῶν στενοτέρων δεσμῶν τῆς ὁμοφροσύνης καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης.⁶⁶ Καθ' ὅλον αὐτό τό μακροχρόνιον διάστημα καὶ καθ' ὅλας τὰς πολιτικὰς τῶν πραγμάτων φάσεις εἶδομεν ἓνα ἀείποτε τόν Ἀναστάσιον Ἐλαιῶνα, Ἑλληνα τιμιότητος καὶ ἠθικῆς αὐστηροτάτης, κρίσεως ὠρίμου, καὶ αἰσθημάτων ἐθνικῶν τῶν πλέον ὑγιῶν καὶ τῶν πλέον ἀναλλοιώτων.

Τοιοῦτος ὑπῆρέτησε τὴν πατρίδα ὁ φιλόπατρις Α. Ἐλαιών καὶ ὡς Γραμματεὺς παρὰ τῷ Ἐκτελεστικῷ κατὰ τό 1821,⁶⁷ καὶ ὡς Ἐπαρχος⁶⁸ καὶ ὡς μέλος τῆς Λογιστικῆς Ἐπιτροπῆς τῷ 1827,⁶⁹ καὶ ὡς ταμίας παρὰ τῷ στρατοπέδῳ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ αἰοιδίμου Δ. Ὑψηλάντου Στρατάρχου.⁷⁰ Οὐδέποτε ἠνέχθη νά ἐπιβαρύνῃ τὴν πατρίδα, οὐδέποτε ἐδούλωσεν ἑαυτὸν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν περιστάσεων, καὶ πάντοτε παραδειγματικὴν ἔδειξε τιμιότητα καὶ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος⁷¹ καὶ ὡς ἰδιώτης.

65. Βλ. παραπάνω τὴν σημείωση 51.

66. Η νεκρολογία εἶναι ἀνώνυμη, ἀπὸ το περιεχόμενον, ὁμῶς, ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ συντάκτης ἦταν κάποιος ἀπὸ τοὺς συναγωνιστῆς του.

67. Στὸ ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου 1823 ἔγγραφο τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, τὸ ὁποῖο δημοσιεύομε, ὁ Ἐλαιών ἀναφέρεται ὡς γενικός γραμματέας.

68. Βλ. παραπάνω σημείωση 26.

69. Για τὴ Λογιστικὴ Ἐπιτροπὴ, βλ. τὴν σημείωση 25.

70. Βλ. παραπάνω τὴν σημείωση 28.

71. Ἐννοεῖ τὴ θητεία του ὡς εἰρηνοδίκῃ Ναυπλίου καὶ ἐν συνεχείᾳ ὡς συμβολαιογράφου μετὰ τὸ 1841. Βλ. παραπάνω τὴν σημείωση 11.

Τέλος δέ πάντων, ἀποφεύγων τήν πολιτικήν τῆς καθέδρας τύρβην, τήν ῥαδιουργίαν καί τήν βωμολοχίαν τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας, ιδιώτευσεν ἐν Ναυπλίᾳ καί μικρόν πρὸς ζωάρκειάν⁷² του εἶχεν πόρον ἐκ του Συμβολαιογραφείου της μητροπόλεως ταύτης.

Τίς δέν ἐτίμα μέχρι σεβασμοῦ τόν εὐσεβῆ χριστιανόν καί ἀγαθόν πολίτην Α. Ἐλαιῶνα; Τίς δέν ἐθρήνησε τήν στέρησιν ἐνός τόσοῦ πολυτίμου μέλους τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας; Τίμιε συναγωνιστά καί πιστέ φίλε Αναστάσιε, ἄλλον δέν ἔχομεν νά σοί προσφέρωμεν φόρον, εἰμή τάς πρὸς τόν ὕψιστον θεόν θερμοτέρας εὐχάς ἡμῶν περὶ τῆς ἀναπαύσεως τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς σου ἐν σκηναῖς δικαίων. Ἡ μνήμη σου ὡς μνήμη πολίτου διακεκριμένου ἐπί Ἑλληνισμῶ, ἐπί συνέσει, ἐπί τιμότητι καί ἀγαθότητι καρδίας, μένει προσφιλῆς εἰς τοὺς ἐπιζῶντας τῶν συναγωνιστῶν καί φίλων σου, ὄλων τῶν πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος.
Γαῖαν ἔχε ἐλαφράν!⁷³

ΠΗΓΗ: Εφημ. Αἰών, φ. 1232 (Αθήναι, Πέμπτη 7 Φεβρουαρίου 1852) 2.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Εἶχε ἤδη ολοκληρωθεῖ ἡ σελιδοποίηση του *Θεσσαλικοῦ Ημερολογίου* ὅταν ο φίλος Γιώργος Μπλάντας εντόπισε στα ΓΑΚ ἓνα ἔγγραφο του 1825, ἀπό το οποίο πληροφοροῦμαστε ὅτι ο Αναστάσιος Ελαιῶν εἶχε ορισθεῖ ἐπαρχος της Καρύταινας Ἀρκαδίας, πρὶν ἀπό τις 5 Ιουνίου 1823.⁷⁴

72. Ζωάρκεια ἡ επιβίωση.

73. Η νεκρολογία που παρουσιάζουμε, ἀκρῶς επαινετική, ἀποτελεῖ τήν πιο σημαντική μαρτυρία για τήν ἀγνότητα της ψυχῆς του Αναστασίου Ελαιῶνος.

74. ΓΑΚ, Ἀρχεῖο Βλαχογιάννη, Ἐκτελεστικό (1822-1826), φ. 119, ἀρ. 046.